

Література:

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.05.2001 № 2341-III. Дата оновлення: 17.07.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 14.05.2025 № 389-VIII. Дата оновлення: 14.05.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#n5>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-615-7-40>

**REQUIREMENTS OF EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS'
PRACTICE IN THE MEASUREMENT OF THE INFORMATION
WARFARE LEGAL FRAMEWORK**

**ВИМОГИ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ
З ПРАВ ЛЮДИНИ У ВИМІРІ ПРАВОВИХ РАМОК
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ**

Kushnir V. V.

*Higher education student
International Humanitarian University,
Odesa, Ukraine*

Кушнір В. В.

*Здобувач вищої освіти
Міжнародного гуманітарного
університету,
м. Одеса, Україна*

Наразі аспекти протидії пропаганді й дезінформації та форм процесуального й управлінського реагування на ці явища отримали в українській правничій доктрині максимально вагомого значення у форматі повномасштабного російського вторгнення, замаху на анексію українських територій та системної геноцидальної політики окупантів, яка супроводжується максимальним поширенням дезінформації та мови ненависті.

Україна є державою-учасницею Ради Європи та максимально значущою стає підтримка та її органів, таких, як Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) у контексті протидії російській агресії та надання підтримки поступової євроінтеграції української держави. Значуща увага ЄСПЛ саме до поточних проблем інформаційної війни може бути простеженою за низкою векторів, серед іншого у рамках системної протидії дискримінації. У відповідному форматі ЄСПЛ нараді оцінює расову дискримінацію саме як тривале расове насильство

та додає у вимір цього феномену й аспекти поширення відповідної інформації.

Як вказує ЄвСПЛ у серії власних рішень, таких як зокрема «Соаре та інші проти Румунії» 2011 р., «Сейдич і Фінци проти Боснії і Герцеговини» 2009 р., «Стоїца проти Румунії» 2008 р., «Начова та інші проти Болгарії» 2005 р. тощо, виключна ганебність самого феномену расової дискримінації та небезпека наслідків такої дискримінації створюють потребу у особливому, системному реагуванні на її прояви з боку інституцій державного управління, серед іншого у контексті протидії поширенню саме расистської пропаганди. При цьому ЄвСПЛ підкреслює у рішенні «Д.Г. та інші проти Чеської Республіки» 2007 р., необхідність протидії расизму шляхом підтримки владою демократично ладу та плюралізму суспільства [1].

Крім того у рішенні «Абду проти Болгарії» 2014 р. ЄвСПЛ вимагає офіційно розслідувати відповідні факти з неупередженістю та рішучістю» й наголошує на важливості перманентного суспільного осуду етнічної ненависті й расизму. Додатково, у рішеннях «Шкорянець проти Хорватії» 2017 р. та «Менсон та інші проти Великобританії» 2003 р., ЄвСПЛ встановлює вимоги до ретельності такого розслідування [1], щ є важливим й для виміру реагування на расистські заяви у контексті дезінформації або пропаганди.

Межі оцінки владою саме дискримінаційного мотиву в діях порушника ЄвСПЛ наводив у рішеннях «Група підтримки жіночих ініціатив та інші проти Грузії» 2021 р., «Гендердок-М та М.Д. проти Молдови» 2021 р., «Агдгомелашвілі і Джапарідзе проти Грузії» 2020 р., «М.К. та А.К. проти Румунії» 2016 р., «Ідентоба та інша проти Грузії» 2015 р. тощо [3]. При цьому у рішенні в справі «Картер проти України» 2024 р., ЄвСПЛ надав системну оцінку недоліків діяльності Національної поліції [5]. Подібний підхід ЄвСПЛ демонстрував й у справах «Оганезова проти Вірменії» 2022 р. й «Сабаліч проти Хорватії» 2021 р., вимагаючи від національних судів уникнення формалізму, волокіти та інертності [3]; [4].

При цьому не слід оминати увагою й позицію ЄвСПЛ до діяльності силових структур, які розкривають й розслідують злочини у сфері поширення інформації, втілену у рішеннях «Центр за правосуддя проти Швеції» 2022 р., «Екімджієв та інші проти Болгарії» 2022 р., «Біг Брозер Уотч проти Великобританії» 2021 р. тощо [4]. Крім того оцінку поширенню викривальної інформації про тоталітарні прояви ЄвСПЛ надавав у справах «Медієнгруппе Остеррайх ГмбХ проти Австрії» 2022 р., «Айкагуер проти Франції» 2017 р., «Анчев проти Болгарії» 2017 р., «Соро проти Естонії» 2015 р. та «М.К. проти Франції» 2013 р. [2].

Отже необхідно прийти до загального висновку, що саме системність та тривалість у ставленні ЄвСПЛ до питань розповсюдження недобросовісної інформації у форматі рамок й змісту реалізації свобод зібрань й слова, а також права на приватність. Контекст складових інформаційної війни знаходить свою відображення у рішеннях ЄвСПЛ насамперед через формування цією інституцією сукупності вимог до правомірності обмеження прав та свобод людини у вимірі інтересів громадянського суспільства та демократичної влади, водночас відповідна практика ЄвСПЛ не є вже остаточно сформованою, вона перебуває у постійному розвитку, серед іншого реагуючи на актуальні питання інформаційної війни, що має стати предметом додаткових наукових досліджень.

Література:

1. Заборона дискримінації. Посібник зі статті 14 Європейської конвенції з прав людини та статті 1 Протоколу № 12 до Конвенції. 2024. *ЄСПЛ-KS*. URL: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_14_art_1_protocol_12_ukr
2. Захист даних. Посібник із судової практики Європейського суду з прав людини. 2024. *ЄСПЛ-KS*. URL: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_data_protection_ukr
3. Права ЛГБТІ. Посібник із судової практики Європейської конвенції з прав людини. 2024. *ЄСПЛ-KS*. URL: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_rights_of_lgbti_persons_ukr
4. Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла і кореспонденції. Посібник зі статті 8 Європейської конвенції з прав людини. 2024. *ЄСПЛ-KS*. URL: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_8_ukr
5. *Karter v. Ukraine*, 18179/17. Judgment 11.4.2024 [Section V]. *HUDOC*. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=002-14305>